

Helse- og omsorgsdepartementet
postmottak@hod.dep.no

Vår dato 17.01.2014
Deres dato 08.10.2013
Vår referanse ISG

Høring: Forslag til endringer i alkohollovgivningen

Bakgrunn:

NHO Reiseliv viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat av 8. oktober 2013 angående forslag til endringer i alkohollovgivningen og vil i det følgende kommentere forslaget.

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjon for reiselivet i Norge, og representerer nærmere 2600 medlemmer. Våre medlemmer er innen overnatting, servering, kultur, idrett, destinasjonsselskap, bilutleie og opplevelsesbedrifter.

Hovedinnvending mot forslaget:

Departementets forslag til endringer i alkohollovgivningen svekker grunnlag for langsiktig og kvalitativ drift i serveringsbransjen. NHO Reiseliv mener at det ikke er samsvar i forslaget mellom god og sikker drift, og risiko for inndragning. Konsekvensene ved avvik vil bli så alvorlige for en bedrift, at de taler i mot nye investeringer i serveringsbasert reiselivsnæring. NHO Reiseliv går i mot hovedinnholdet i de fremlagte endringsforslagene.

NHO Reiselivs forslag og synspunkter:

NHO Reiseliv mener at inndragning i større grad bør være forbeholdt de som systematisk bryter regelverket, eller viser liten vilje til å etterleve det, ikke som en reaksjon på uheldige/tilfeldige enkelthendelser.

Utelivet har endret karakter fra hvordan det var da inndragningsbestemmelsene i alkoholloven ble vedtatt. Blant annet er det en negativ utvikling i at man drikker mer hjemme og går senere ut, og at beruselse ikke skyldes overskjenking på det enkelte utested. Bare 10- 12 prosent av total konsumert alkohol skjer på restauranter og utesteder.

I tillegg er dokumentforfalskning blant mindreårige et økende problem. Næringen opplever at dette nedprioriteres av politiet, samtidig som det kan få store konsekvenser for utestedet. Her straffes bare bedriften, ikke vedkommende som faktisk har utført forfalskningen.

Presset på utelivsnæringen for å etterleve dagens regelverk er krevende og glipp vil skje. NHO Reiseliv mener derfor at det må vurderes etablert andre reaksjonssystemer som skiller bedrifter som fra tid til annen vil kunne oppleve en uheldig episode til tross for gode kontrollrutiner, og de bedrifter som viser liten vilje til å etterleve regelverket. Overtredelsesgebyr er for eksempel allerede et virkemiddel bransjen er kjent med ved at det nå er innført i forbindelse med manglende føring av personallister og systematisk brudd på arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Eventuelle andre reaksjonsformer bør høres hos de berørte parter før de fremmes.

i. Forslag til normerte regler for inndragning av bevilling

2.7 Prikktildelingssystemet

NHO Reiseliv stiller seg undrende til departementets forslag om innføring av et nasjonalt prikktildelingssystem, og er sterkt imot forslaget. Et så sterkt fokus på inndragning som middel til å oppnå alkohollovens formål, i form av et prikktildelingssystem, mener NHO Reiseliv bryter med Helsedirektoratets uttrykte ønske om bedre dialog og samarbeid med næringen. Inndragning er basert på konkrete vurderinger i de enkelte tilfeller og stort bruk av skjønn er nødvendig. SALUTT-prosjektet i Oslo, er tuftet på samarbeid og dialog, og er et godt eksempel på fleksibelt tiltak, hvor dialogbaserte kontroller, synlig politi og kompetanseheving hos bransjen har dokumentert redusert overskjenking, vold og ordensforstyrrelser. Departementets foreslåtte prikktildelingssystem går direkte imot metodikken til SALUTT-prosjektet.

Økt inndragningstakt vil ha uheldige konsekvenser for reiselivsnæringen. Slik prikkforslaget er utformet med en opptjeningsperiode på tre år og antall prikker per overtredelse, vil det for de fleste bedrifter være tilnærmet umulig ikke å miste skjenkebevillingen. Forslagets fokus på symptom/avvik, som åpenbar beruselse, skjenking til mindreårige, fremfor årsak, som generell dårlig drift, rammer potensielt alle, da selv de beste systemer vil oppleve avvik. Mangelen på forutsigbarhet vil ramme de langsiktige driverne som ønsker å drive etter loven, og vil over tid motarbeide forslaget intensjon. Og når noen trekker seg ut av markedet, vil det komme nye til, uten at man har noen garantier for at de vil opptre mer lovlydig enn de de erstatter. Med bakgrunn i tilbakemeldinger fra bransjen, er det mange tilfeller av at de som overtar i bransjen ikke er like nøye med overholdelsen av lover og regler, sammenlignet med de som har trukket seg ut.

NHO Reiseliv mener videre at forslaget bryter med lovens forutsetninger om at det er den enkelte kommune som forvalter sin egen alkoholpolitikk. Når departementet mener at en hyppigere og matematisk inndragning er løsningen på å sikre en best mulig etterlevelse av alkoholloven, så fratras kommunene et sentralt politisk ansvarsområde.

Dersom et prikktildelingssystem allikevel blir innført må det gi rom for skjønn og større mulighet for individuell behandling. Prikktildelingssystemet må være for en kortere periode enn tre år og det må være flere prikker enn åtte som er grensen for å miste bevilling, evt. at overtredelsens prikkverdi reduseres for samtlige overtredelser.

2.7.2 Hvilke brudd prikkdelingssystemet skal gjelde for

Departementet er i tvil om gjentatt narkotikaomsetning eller diskriminering på stedet skal omfattes av prikktildelingsordningen. NHO Reiseliv er veldig klar på at dette ikke bør falle innunder prikktildelingssystemet. Narkotikaomsetning og diskriminering ligger klart utenfor alkoholloven å regulere. I tillegg krever en vurdering av dette en annen kompetanse enn det skjenkekontrollører innehar, og som løses i et samarbeid med politiet og likestillings- og diskrimineringsombudet. Her er det allerede etablert et samarbeid og dette mener NHO Reiseliv bør utvikles. NHO Reiseliv anerkjenner at begge tilfeller kan være utfordrende for næringen, men vil heller anmode til forebygging gjennom dialog og kompetanseheving, fremfor "pisk".

2.7.4 Opptjeningsperioden

En opptjeningsperiode på tre år er etter NHO Reiselivs mening alt for lenge. I høringsnotatet redegjøres det for en rekke kommuners praksis, men det er ingen av disse som benytter seg av en opptjeningsperiode på tre år. Det er ikke mulig å unngå at det glipper av og til. Hvis et serveringssted får tildelt fire prikker grunnet skjenking til en åpenbart påvirket person, og nærmere tre år etter skjer det samme igjen, så mister stedet bevillingen. NHO Reiseliv kan ikke se at dette er hensiktsmessig og heller ikke i samsvar med alkohollovens formål.

Det står ingenting i forslaget om eventuelle prikker kan få noen betydning i forbindelse med søknad om ny bevilling på samme sted, eller eventuelt søknad om bevilling til et nytt sted.

2.7.5 Minstereaksjon

Departementet foreslår en minstereaksjon på én ukes inndragning, ved tildeling av den åttende prikken. NHO Reiseliv mener minstereaksjonen bør endres til en helg, eventuelt torsdag til lørdag. Dette vil ramme de ansatte i mindre grad, i tillegg til at det ikke vil være konkurransevridende for steder som kun er helgeåpnet. Atter er dette under alle omstendigheter tilstrekkelig "straff"

2.7.6 Overtredelsens prikkverdi

Forslaget innebærer at skjenkebevillingen kan inndras ved førstegangs overtredelse. NHO Reiseliv mener at ingen engangsforeteelse skal kunne medføre inndragning basert på prikker. Antall prikker som kvalifiseres til tap av skjenkebevilling er for få i forhold til opptjeningsperioden for prikker. Generelt sett er NHO Reiseliv enig i rangeringen av bruddene på alkoholloven, men synes de er for strenge.

2.7.8. Overtredelse som skal tildeles åtte prikker

NHO Reiseliv er enig i at skjenking av mindreårige, brudd på bistandsplikten og brudd på kravet om forsvarlig drift er de alvorligste bruddene og som skal gi flest prikker. NHO Reiseliv mener allikevel at det er altfor strengt å inndra bevillingen ved førstegangsoverseelse, som for eksempel å servere et glass brennevin til en person på 19 år.

2.7.9. Overtredelser som skal tildeles fire prikker.

At skjenking og salg til åpenbart påvirket person gir fire prikker, mener NHO Reiseliv er for strengt. Det finnes ikke en "normal-situasjon" på dette området og det er svært skjønnsbasert. NHO Reiseliv mener to prikker er tilstrekkelig. Dette vil bidra til å redusere konfliktnivået mellom driver og næringsetat – og eventuelle feilvurderinger vil ikke få fatale konsekvenser.

2.7.10 Overtredelser som skal tildeles to prikker

NHO Reiseliv mener det må skilles mellom tilfeller hvor det slippes inn åpenbart beruset og tilfeller hvor gjester plutselig blir åpenbart beruset inne på stedet. Førstnevnte bør gi to prikker slik som departementet foreslår, mens berusede gjester på stedet bør gi en prikk. Mangler ved bevillingshavers internkontrollsystem bør gi en prikk, og ikke to som departementet foreslår. Internkontrollen er omfattende, byråkratisk og teoretisk, og her er det for mange lett å feile, uten at det nødvendigvis er bevisst fra drivers side. Og dette har minimal betydning for alkohollovens formål. Konsum av medbrakt alkoholholdig drikke bør maks gi en prikk, og ikke to som departementet foreslår. Det er svært sjeldent at det vil være i bevillingshavers interesse at gjestene tar med egen alkohol.

Gjester medtar alkohol ut av lokalet, bør gi en prikk og ikke to som departementet foreslår.

Manglende innlevering av omsetningsoppgave innen kommunens fastsatt frist/manglende betaling inne kommunens fastsatte frist. NHO Reiseliv er enig med departementet at det bør gis to prikker ved grove overskridelser.

Ved brudd på reklameforbudet mener NHO Reiseliv to prikker er for strengt, og at en prikk er nok.

2.7.11 Overtredelser som skal tildeles en prikk

NHO Reiseliv er enig i departementets forslag om overtredelser som gir en prikk.

ii. Forslag om å øke kravene til kontroll med salgs- og skjenkebevillinger

3.3 Kontroll skal foretas av minst to personer

For NHO Reiseliv er det viktig med høy kvalitet på kontrollene, og støtter derfor i utgangspunktet departementets forslag om at kontroller skal gjennomføres av to personer. Samtidig bør det vurderes om alle typer kontroller trenger to kontrollører, som f.eks. kontroller som kun tar for seg internkontroll eller kontroller med fokus på forebygging og veiledning. Det samme gjelder kontroller på institusjoner, aldershjem o.l., hvor det vil virke overflødig med to kontrollører.

3.4 Kontrollører skal bestå kunnskapsprøven

NHO Reiseliv støtter departementets forslag om at det innføres krav om at kontrollørene skal bestå tilpasset kunnskapsprøve i alkoholloven. Dette har NHO Reiseliv også etterlyst tidligere.

3.5 vurdering av om kontroll skal skje i skjenketidens siste timer

NHO Reiseliv kan ikke se det hensiktsmessig at kontroll de siste timer før stengetid skal prioriteres. Observasjon av skjenking i løpet av hele åpningstiden er like relevant, og som gir et best mulig bilde av et steds rutiner tilknyttet skjenking. NHO Reiseliv vil understreke viktigheten av at kontroller fordeler seg jevnt ut over året, og at det ikke kun tilpasses sesonger som julebord eller andre større arrangementer.

iii. Forslag om mindre forskriftsendringer knyttet til kunnskapsprøven

4.2 Forslag til endringer

NHO Reiseliv støtter departementets forslag om at kunnskapsprøven kan avholdes elektronisk. Samtidig vil NHO Reiseliv understreke viktigheten av tiltak for å forhindre at ikke andre kan ta prøven for en, slik som har vært en utfordring med teoriprøven i forbindelse med bilsertifikat. NHO Reiseliv kan ikke se hvorfor elektronisk prøve skal danne grunnlag for en økning i gebyret for å ta prøven, en elektronisk prøve vil vel kreve mindre ressurser enn tidligere. Det er ønskelig for alle parter at flest mulig tar denne prøven, og en økt gebyrsats kan ha motsatt virkning. NHO Reiseliv etterlyser muligheten til å ta kunnskapsprøven på engelsk, da det er mange utenlandske som er jobber i bransjen.

iv. Forslag om justering av bevillingsgebyrene

NHO Reiseliv mener at ordningen om at en bedrift automatisk mister skjenkebevillingen hvert fjerde år må opphøre, og at skjenkebevillingen istedenfor skal gis inntil videre. Fireårsregelen innebærer at en skjenkebevilling automatisk opphører 30. juni året etter at et nytt kommunestyre tiltrer. Fireårsregelen skaper usikkerhet både for arbeidsgiver og arbeidstaker. Ansatte i næringen er i realiteten ansatt på åremål. Med en tidshorisont på kun fire år er det krevende å skaffe finansiering, i tillegg til at potensielle investorer vegrer seg for å etablere seg i næringen. Alkoholloven har som formål å begrense skadevirkningene av alkohol. Hotell- og serveringsnæringen står for 10-12 % av det totale alkoholforbruket. Det offentlige bruker store summer på forvaltningen av fireårsregelen, dette gjøres det også redet for i høringsnotatet. Så godt som alle skjenkebevillingene blir fornyet hvert år, så en slik kostnad virker på mange måter

meningsløs. Ved å fjerne fireårsregelen vil man oppnå en besparelse, både hos bedrift og hver enkelt kommune. NHO Reiseliv mener midlene kunne vært brukt på en langt mer formålstjenlig måte. Derfor finne NHO Reiseliv det unødvendig at bevillingsgebyrene skal øke.

For øvrig har ikke NHO Reiseliv innvendinger til at gebyret deles opp, og at den største delen av gebyret avhenger av omsetning.

NHO Reiseliv ber om et møte med departementet for å diskutere reaksjonssystemer. Målet må være å ha et system som skiller bedrifter som systematisk bryter regelverket, eller viser liten vilje til å etterleve det, og de som opplever en uheldig episode til tross for gode kontrollrutiner. Ta kontakt med Ingjerd Sælid Gilhus på epost, ingjerd.gilhus@nhoreiseliv.no eller telefon 915 22 647.

Med vennlig hilsen
NHO Reiseliv

Kristin Krohn Devold
Administrerende direktør

Ingjerd Sælid Gilhus
Fagsjef næringspolitikk